

*krijgen.*¹ Dit formuleerde de Hoge Raad weliswaar in het kader van het toenmalige art. 5 lid 1 Wet Bopz maar dit zal ook nu ongetwijfeld van toepassing zijn, zeker wanneer het vrijheidsbeneming betreft, maar vermoedelijk ook wanneer het enkel zou gaan om vrijheidsbeperking. Eerder al was door de Hoge Raad uitgemaakt dat de betrokkene recht had op kosteloze bijstand van een tolk ter zitting ook al bepaalde de Wet Bopz daarover niets, evenmin als nu de Wet verplichte ggz.²

Het verweer van de burgemeester is dat betrokkene in het Engels is gehoord en dat zij die taal voldoende beheerste om een gesprek te voeren. Tevens wordt evenwel aangegeven dat zij niet goed verstaanbaar is en de vragen moeilijk tot haar doordrongen. Maar dat kan mogelijkwijs komen door de toegediende slaapmedicatie, aldus de burgemeester. Kennelijk heeft de burgemeester gewacht met het horen omdat de patiënt dan vaak wat beter aanspreekbaar is. Maar dat lijkt dus toch niet het geval te zijn geweest. Ten slotte geeft de burgemeester aan dat hij mag afgaan op de inhoud van de medische verklaring. De rechtbank volgt het verweer van de burgemeester op grond van de enkele overweging dat de advocaat van betrokkene niet de inhoud heeft weersproken van wat betrokkene heeft gezegd tegen de psychiater en de burgemeester, zie overweging 2.4 van de beschikking. De rechtbank gaat er daarbij van uit dat de psychiater een tolk heeft ingeschakeld, nu het de rechtbank uit eigen wetenschap bekend is dat de accommodatie waar nodig gebruik maakt van een tolk bij het opstellen van de medische verklaring. Maar feit blijft dat het kennelijk niet door de psychiater vermeld is in de medische verklaring. En dat zien we vaker helaas, wat tot navragen op zitting leidt, ingeval de voortzetting van de crisismaatregel wordt verzocht.

Kennelijk vindt de rechtbank een ambtshalve onderzoek naar de feitelijke gang van zaken niet noodzakelijk. De vraag lijkt gerechtvaardigd of het niet ambtshalve tot de taak van de rechter behoort om te onderzoeken of het voor de betrokkene duidelijk was, wat er speelde en waar

om de psychiater en later de burgemeester met haar wilden spreken. Dat geldt temeer nu uit de beschikking blijkt dat betrokkene niet goed verstaanbaar was en de vragen niet goed tot haar doordrongen. Dat hoeft geen afbreuk te doen aan het vertrouwen dat de burgemeester zorgvuldig handelt, maar zou misschien meer recht doen aan de kwetsbare positie van betrokkene.

Redactie

14

De hoogte van de schadevergoeding bij termijnoverschrijding

Rechtbank Oost-Brabant
27 juli 2022, C/01/381713/FA RK 22-1880,
ECLI:NL:RBOBR:2022:3070
(mr. E.C.M. de Klerk)
Noot mr. J.F. (Jeffrey) Groen

Wvvgz. Termijnoverschrijding. Schadevergoeding.

[Wvvgz art. 5:16, 10:12]

De officier van justitie heeft het verzoekschrift voor het verlenen van een aansluitende zorgmachtiging tien dagen te laat ingediend bij de rechtbank. De discussie ziet op de hoogte van de toe te kennen schadevergoeding. De rechtbank achtte een schadevergoeding van € 15 per dag billijk.

[naam betrokkene],
geboren op [geboortedatum] te [geboorteplaats],
wonende te [woonplaats],
hierna te noemen: verzoeker,
advocaat: mr. C.W.M. Verberne,
tegen
de officier van justitie in het arrondissement 's-Hertogenbosch,
gevestigd te 's-Hertogenbosch,
hierna te noemen de officier van justitie.

Rechtbank:

1. Het procesverloop

1.1. Het procesverloop blijkt uit:

1 HR 3 februari 2017, ECLI:NL:HR:2017:165, «JVggz» 2017/14 m.nt. Dijkers.

2 HR 20 juni 2014, ECLI:NL:HR:2014:1495, «JVggz» 2014/22 m.nt. T.P. Widdershoven.

- het verzoekschrift met producties, ingekomen ter griffie op 3 mei 2022;
- het standpunt van het openbaar ministerie met producties, ingekomen ter griffie op 29 juni 2022;
- een reactie op dat standpunt, ingekomen ter griffie op 20 juli 2022.

1.2. Partijen hebben afgezien van de mogelijkheid om hun standpunten mondeling toe te lichten. Een mondelinge behandeling heeft zodoende niet plaatsgevonden.

2. De feiten

2.1. Bij brief van 31 januari 2022 informeert de geneesheer-directeur van de GGZ Oost-Brabant (hierna GD) verzoeker dat de officier van justitie besloten heeft een zorgmachtiging voor te bereiden. Op 7 februari laat de GD verzoeker weten dat zij besloten heeft de voorbereiding van een verzoekschrift voor een zorgmachtiging te schorsen teneinde hem in de gelegenheid te stellen een plan van aanpak op te stellen. De schorsing duurt [datum einde schorsing]. Op laatst genoemde dag bericht de GD verzoeker dat zij besloten heeft de voorbereiding van een verzoekschrift voor een zorgmachtiging te hervatten.

2.2. Op 24 maart 2022 dient de officier van justitie bij de rechtbank een verzoekschrift in tot het verlenen van een zorgmachtiging voor verzoeker. De rechtbank behandelt dit verzoekschrift op 11 april 2022 en verleent een zorgmachtiging voor de duur van zes maanden.

2.3. De officier van justitie heeft het verzoekschrift voor het verlenen van een zorgmachtiging tien dagen te laat bij de rechtbank ingediend.

3. Het verzoek

3.1. Omdat de officier van justitie de termijn van artikel 5:16 lid 1 Wvvgz overschreden heeft en dus de wet niet in acht genomen heeft, verzoekt verzoeker (na het wijzigen van het verzoek) schadevergoeding op grond van artikel 10:12 lid 3 Wvvgz van € 20 per dag, in totaal € 200.

3.2. Daartoe voert verzoeker aan dat artikel 5:16 lid 1 Wvvgz een beschermende functie heeft om verzoeker niet te lang in onzekerheid te laten verkeren en om duidelijkheid te verschaffen over de al dan niet te verzoeken zorgmachtiging. De wetgever heeft strakke termijnen gesteld zodat psychiatrische patiënten, die een kwetsbare groep vormen, niet te lang in onzekerheid verkeren.

3.3. Verzoeker wist langer dan nodig en voorzien was niet of de zorgmachtiging zou worden ver-

leend en welke vormen van verplichte zorg opgelegd zouden worden. Hij heeft stress en onzekerheid ervaren betreffende een eventueel gedwongen opname met bijbehorende verplichte zorg. Voor een 21-jarige thuiswonende student is dit een zware last. Daardoor heeft hij immateriële schade geleden.

3.4. Betrokkene verzoekt een schadevergoeding van € 20 per dag van termijnoverschrijding, subsidiair een vast te stellen bedrag naar billijkheid.

4. Het verweer

4.1. De officier van justitie betwist niet dat de termijn van artikel 5:16 lid 1 Wvvgz is overschreden en dat verzoeker een schadevergoeding behoort te worden toegekend.

4.2. Voor wat betreft de hoogte van de schadevergoeding geeft de officier van justitie aan dat de jurisprudentie daarover geen eenduidig beeld geeft. In het geval van verzoeker is sprake van een relatief korte termijnoverschrijding van tien dagen en blijkt uit de stukken niet van een overmatige lijdensdruk. De ervaren stress en onzekerheid rechtvaardigen niet een schadevergoeding van € 20 per dag. Toekenning van een schadevergoeding van € 5 per dag, zoals op 16 februari 2022 door het hof Den Haag toegekend is in een soortgelijk geval, ligt volgens de officier van justitie meer voor de hand.

5. De beoordeling

5.1. Het geschil spitst zich toe op de vraag hoe hoog het bedrag van de te vergoeden schade dient te zijn, nu de officier van justitie de wet niet in acht heeft genomen en het verzoekschrift voor een zorgmachtiging voor verzoeker tien dagen te laat bij de rechtbank ingediend heeft. Daarmee staat vast dat verzoeker langer dan noodzakelijk was, heeft moeten wachten op de beslissing of de officier van justitie een verzoekschrift zou indienen bij de rechtbank.

5.2. Een schadevergoeding behoeft in beginsel geen nadere motivering. De rechtbank overweegt dat de jurisprudentie over de hoogte van schadevergoedingen (nog) niet eenduidig is. De door de officier van justitie aangehaalde uitspraak van het hof Den Haag van 16 februari 2022 beschouwt zij dan ook niet als maatgevend. De rechtbank acht een schadevergoeding van € 15 per dag billijk en zal dienovereenkomstig beslissen.

De beslissing

De rechtbank:

- veroordeelt de Staat om aan betrokkene te betalen een bedrag van € 150,00 binnen een termijn van 14 dagen na datum van deze beschikking en wanneer de Staat daarmee in gebreke blijft daarover de wettelijke rente;
- wijst het meer of anders verzochte af.

NOOT

Deze annotatie heeft ook betrekking op ECLI:NL:RBROT:2022:6524, «JGZ» 2023/15

1) In de zomer van 2022 zijn weer interessante uitspraken gedaan over verzoeken tot toekenning van schadevergoeding op grond van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz). In deze annotatie komt aan de orde hoe rechtbanken omgaan met verzoeken om schadevergoeding in verband met termijnoverschrijdingen.

2) De Wvggz kent een flink aantal voorgeschreven termijnen. Sommige zijn van belang op de werkvloer; andere meer procesmatig voor de rechter en de officier van justitie. In bovenstaande zaak van de rechtbank Oost-Brabant ging het om een overschrijding van de termijn als bedoeld in art. 5:16 lid 1 Wvggz. In dat artikel is bepaald dat de officier van justitie ‘zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen vier weken’ na de schriftelijke mededeling aan, onder meer, de betrokkene dat ten behoeve van hem een zorgmachtiging wordt voorbereid (art. 5:4 lid 2 onder a Wvggz), moet meedelen of is voldaan aan de criteria voor verplichte zorg. Wil de betrokkene zelf een plan van aanpak opstellen, dan geldt een termijn van zes weken. Inmiddels is vaste rechtspraak dat de termijn van art. 5:16 Wvggz een beschermende functie heeft. De wetgever heeft strakke termijnen gesteld, zodat psychiatrische patiënten, die een kwetsbare groep vormen, niet te lang in onzekerheid verkeren of en zo ja, welke zorg zij nodig hebben en of er zal worden overgegaan tot indiening van een verzoekschrift voor een zorgmachtiging.

3) Wordt deze termijn overschreden en stelt de betrokkene in verband daarmee schade te hebben geleden, dan kan de betrokkene verzoeken om schadevergoeding. Op grond van art. 10:12

lid 3 Wvggz kan de betrokkene de rechter verzoeken tot schadevergoeding ten laste van de Staat, indien de wet niet in acht is genomen door de officier van justitie of de rechter. De rechter kent een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding toe. Over de overschrijding van de ‘5:16-termijn’ zijn inmiddels verschillende uitspraken gepubliceerd in verband met een schadevergoedingsverzoek op grond van art. 10:12 lid 3 Wvggz.

4) Uit de rechtspraak over deze termijnoverschrijding en de daaropvolgende schadevergoedingsverzoeken is af te leiden dat doorgaans vaststaat dat de wet niet is nageleefd en er (dus) grond is voor toekenning van schadevergoeding. De feitelijke termijnoverschrijding is op zichzelf immers moeilijk voor betwisting vatbaar. Wel is enige onderbouwing van de gestelde schade vereist.¹ Dat past ook in het bredere kader van schadevergoedingsverzoeken op grond van de Wvggz.² Stelt de betrokkene in dit verband voldoende, dan achten rechters in de regel een bedrag van € 10 tot € 20 per dag billijk. Voor (de hoogte van) de billijke schadevergoeding vinden rechters van belang of de betrokkene thuis of in een instelling verbleef gedurende de termijnoverschrijding.³ In het laatste geval wordt een lagere schadevergoeding toegekend.⁴ Een afwijkende uitspraak is af-

1 Vgl. Rb. Gelderland 18 mei 2020, ECLI:NL:RBGEL:2020:2952, r.o. 4.21.

2 Vgl. Hof Den Haag 18 mei 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:899, «JGZ» 2022/36 m.nt. J.F. Groen.

3 Rb. Rotterdam 14 juni 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:5473.

4 Rb. Overijssel 2 november 2020, ECLI:NL:RBOVE:2020:3789 (€ 20 bij verblijf thuis); Rb. Rotterdam 2 februari 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:868 (€ 10 per dag bij verblijf in instelling); Rb. Rotterdam 2 februari 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:869 (voor de eerste overschrijding € 20 per dag bij verblijf thuis; voor de tweede overschrijding € 10 bij verblijf in de instelling); Rb. Rotterdam 11 februari 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:2802 (€ 10 per dag bij verblijf in de instelling); Rb. Rotterdam 26 mei 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:5503 (€ 20 per dag bij verblijf thuis); Rb. Oost-Brabant 28 juli 2021, ECLI:NL:RBOBR:2021:4149 (€ 150 voor veertien dagen); Rb. Rotterdam 16 augustus 2021,

komstig van het hof Den Haag, waarin een schadevergoeding van € 5 per dag werd toegekend.⁵

5) Uit de jurisprudentie blijkt dat de officier van justitie (het Openbaar Ministerie) met de 5:16-ter mijn worstelt. Doorgaans betwist de officier van justitie de termijnoverschrijding op zichzelf niet, maar voert hij wel verweer op de hoogte van de toe te kennen schadevergoeding. Zo heeft de officier van justitie een beroep gedaan op de eigen schuld van de betrokkene aan de termijnoverschrijding op grond van art. 6:101 BW. Onder verwijzing naar dat artikel verzocht de officier van justitie om de schade te verdelen over de betrokkene en de officier van justitie, of zelfs zodanig dat de schade volledig aan de betrokkene dient te worden toegewezen. Aanvankelijk wezen rechters deze verweren van de officier van justitie af.⁶ Wel werd eenmaal een 50%/50%-verdeling toegekend⁷ en werd het schadevergoedingsverzoek eenmaal volledig afgewezen, omdat de vertragung volledig aan de betrokkene kon worden toe-

gerekend.⁸ Het hof Den Haag heeft echter overwogen dat de omstandigheden van het geval niet relevant zijn bij de vraag of een termijnoverschrijding een recht op schadevergoeding, als bedoeld in art. 10:12 lid 3 Wvvgg, met zich brengt, zoals in wiens risicosfeer de ontstane termijnoverschrijding ligt. Dat zou op gespannen voet staan met de achtergrond van art. 5:16 lid 1 en 10:12 lid 3 Wvvgg, aldus het hof. Bovendien heeft de Wvvgg betrekking op een kwetsbare groep, bij wie sprake is van een psychiatrische aandoening die hun denken en handelen kan beïnvloeden. Hierdoor is volgens het hof lastig, zo niet onmogelijk, vast te stellen of, en zo ja, in hoeverre zij zelf enig aandeel in de termijnoverschrijding hebben gehad zodat de termijnoverschrijding in de eigen risicosfeer zou moeten blijven.⁹

6) Ook heeft de officier van justitie de termijnoverschrijding soms geweten aan de geneesheer-directeur. De officier van justitie is namelijk afhankelijk van de geneesheer-directeur voor het verkrijgen van de stukken die nodig zijn voor het verzoek om een zorgmachtiging.¹⁰ Ook dat verweer hebben rechters afgewezen. Zo is overwogen dat de wetgever de officier van justitie bewust een centrale en actieve rol heeft gegeven in de Wvvgg, dat de officier van justitie de 5:16-ter mijn dient te bewaken, de regie voert en zo nodig bij de geneesheer-directeur aan de bel moet trekken. Bilaterale afspraken tussen de officier van justitie en de geneesheer-directeur maken dat niet anders. Beschikt de officier van justitie niet tijdig over de juiste informatie, dan kan dat ertoe leiden dat hij beslist dat niet is voldaan aan de wettelijke criteria voor verplichte zorg, aldus de rechtbank Rotterdam.¹¹

7) Dat het Openbaar Ministerie met deze kwestie worstelt, blijkt ook uit het verzoek van de officier

ECLI:NL:RBROT:2021:13345 (€ 10 bij verblijf thuis); Rb. Rotterdam 3 november 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:11442 (€ 20 bij verblijf thuis); Rb. Rotterdam 3 december 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:12047 (€ 10 bij verblijf thuis, maar vertragung was deels eigen schuld van betrokkene); Rb. Rotterdam 3 december 2021; ECLI:NL:RBROT:2021:12128 (€ 10 zoals verzocht door betrokkene); Rb. Rotterdam 18 januari 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:334 (€ 20 bij verblijf thuis); Rb. Rotterdam 14 juni 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:5473 (€ 20 bij verblijf thuis); Hof Den Haag 15 juni 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:1403 (€ 10); Rb. Oost-Brabant 27 juli 2022, ECLI:NL:RBOBR:2022:3070 (€ 15 bij verblijf thuis); Hof Den Haag 14 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2645 (€ 10). Een bijzonder geval is Rb. Rotterdam 6 januari 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:422, waarin een schadevergoeding van € 1.500 billijk werd geacht voor een termijnoverschrijding van maar liefst 182 dagen.

5 Hof Den Haag 16 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:179.

6 Rb. Rotterdam 26 mei 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:5503; Rb. Rotterdam 16 augustus 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:13345; Rb. Rotterdam 14 juni 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:5473; Hof Den Haag 16 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:179.

7 Rb. Rotterdam 3 december 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:12047.

8 Rb. Rotterdam 9 februari 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:2076.

9 Hof Den Haag 15 juni 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:1403, r.o. 5.10 (deze beschikking is pas gepubliceerd op 6 januari 2023), bevestigd in Hof Den Haag 14 december 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:2645.

10 Vgl. art. 5:17 lid 3 jo. 5:11 jo. 5:15 Wvvgg.

11 Rb. Rotterdam 3 november 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:11442; vgl. ook Rb. Oost-Brabant 28 juli 2021, ECLI:NL:RBOBR:2021:4149.

van justitie aan het hof Den Haag om een principiële uitspraak. Daartoe heeft het hof echter nog geen aanleiding gezien.¹² Uit de beschikking van het hof Den Haag van 14 december 2022 volgt dat het Openbaar Ministerie heeft verklaard 'mogelijk in cassatie te gaan'. Wellicht volgt hierop binnenkort een beschikking van de Hoge Raad. In de tussentijd heeft het Openbaar Ministerie (ook in het kader van de wetsevaluatie aangegeven het niet redelijk te vinden dat een termijnoverschrijding steeds aan de officier van justitie wordt toegerekend. De onderzoekers hebben in dat verband de aanbeveling gedaan om te onderzoeken of het geheel van de activiteiten in de vier weken-periode, als bedoeld in art. 5:16 Wvvgz, kan worden vereenvoudigd.¹³ De beleidsreactie op de wetsevaluatie volgt begin 2023.¹⁴

8) De in dit nummer gepubliceerde uitspraak van de rechtbank Rotterdam van 28 juli 2022 («JGZ» 2023/15) gaat ook over een termijnoverschrijding van de officier van justitie, namelijk die van art. 8:19 lid 3 Wvvgz. Dit artikel ziet op het verzoek van de betrokkene tot beëindiging van de verplichte zorg op grond van een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of een zorgmachtiging. De betrokkene dient de aanvraag tot beëindiging te doen bij de geneesheer-directeur, die binnen veertien dagen op de aanvraag dient te beslissen (art. 8:18 Wvvgz). Beslist de geneesheer-directeur niet tijdig of afwijzend, dan kan de betrokkene de officier van justitie vragen om een verzoekschrift tot beëindiging van de verplichte zorg in te dienen bij de rechtbank. De officier dient dat verzoekschrift in beginsel 'onverwijld' in te dienen (art. 8:19 lid 3 Wvvgz). De rechtbank verstond onder 'onverwijld' een termijn van maximaal zeven dagen. Die termijn was in deze zaak overschreden met 33 dagen. De rechtbank kende voor deze termijnoverschrijding een vergoeding van € 10 per dag toe.¹⁵ Datzelfde geldt voor een zaak waarin de officier van justitie negen dagen te laat had verzocht om een aansluitende

tende zorgmachtiging en een vergoeding van € 10 per dag werd toegekend.¹⁶ Uit de jurisprudentie is dus af te leiden dat voor meer formele termijnoverschrijdingen dezelfde (relatief lage) bedragen worden toegekend.

mr. J.F. (Jeffrey) Groen
Advocaat gezondheidsrecht bij Holla legal & tax

15

Billijke schadevergoeding bij overschrijden termijn verzoekschrift

Rechtbank Rotterdam
28 juli 2022, C/10/640459 / FA RK 22-4409,
ECLI:NL:RBROT:2022:6524
(mr. S. Wierink)
Noot mr. J.F. (Jeffrey) Groen

Wvvgz. Termijnoverschrijding. Schadevergoeding.

[Wvvgz art. 8:19, 10:12]

De officier van justitie heeft het verzoekschrift tot ontslag 33 dagen te laat ingediend bij de rechtbank. De rechtbank stelde de schade naar billijkheid vast op een bedrag van € 10 per dag, dus in totaal € 330. De rechtbank passeerde de stelling van de officier van justitie dat het verzoekschrift niet eerder zou zijn behandeld dan daadwerkelijk is gebeurd.

[naam verzoeker],
geboren op [geboortedatum verzoeker] te [geboorteplaats verzoeker],
hierna: verzoeker,
wonende te [woonplaats verzoeker],
thans verblijvende in Antes te Rotterdam,
advocaat mr. J. van Veelen-de Hoop te Rotterdam.
tegen:
de officier van justitie in het arrondissement Rotterdam,
hierna: de officier.

12 Hof Den Haag 16 februari 2022, ECLI:NL:GHDHA:2022:179.

13 J. Legemaate e.a., *Evaluatie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en Wet zorg en dwang, deel 1*, december 2021, p. 66, 382-383.

14 *Kamerstukken II 2021/22*, 25 424, nr. 619.

15 Vgl. Rb. Den Haag 20 december 2022, ECLI:NL:RBDHA:2022:14658 (€ 5 per dag).

16 Rb. Noord-Holland 29 april 2021, ECLI:NL:RBNHO:2021:4082.